

említést, azt írják, hogy a karthágóbeliekkel való hadakozás közben „a Bagrada nevű folyóvíz mellett egy oly „fene nagy“ sárkány találtatott, mely ellen Attilius Imperator egész derék seregével kiszállott és a bestián győzedelmet vévén, azt megölte. Ennek hosszúsága százhusz lábnyomatnyi volt, bőre és állkapczája Rómában sok ideig emlékezetnek okáért fentartatott és mutogatott...“ — Plinius egy más hasonló eseményszámba menő sárkányról is szól: „Olaszországban megöletetett egy nagy sárkány, melynek gyomrában egy gyermek találtatott, akit valahol békaffantott volt“. Indiában — mondja Miskolczy Gáspár — („amint írják“) annyira megnevekednek a sárkányok, hogy a szarvasokat és a bikákat is egészben elnyelik. A tudós híres Aelianus, Heródes idejéből elevenít fel egy sárkányt, mely „... igen megszeretett volt egy szép leányzó, a leányzónak szülei azonban igen nehezteltek vala érte, hogy a leányzó vele társalkodott s ezért elrejtették azt előle, ami felett azután a sárkány igen megszomorodott s mikor pedig egy kevés idő múlva a leányzó jószántából ismét hozzája ment volna, a sárkány gyengéden nyakával körülölelte őt és nyelvvel is veregette...“ Majdnem hasonló eset történt — mondja Miskolczy — Arkádiában is, hol bizonyos sárkány egy szépen felserdült fiú-gyermeket kedvelt meg. Ezt is féltetni kezdék szülői és „a bestiát“ tőle az erdőre kergették; történt azonban egyszer, hogy a gyermek az erdőben járván, tolvajok kezébe esett. „A sárkány a dolognak nesztét vette, mivel hogy ő természet szerint igen élesen lát és hall s felismerve kedvenczete jajsavát, a tolvajokra ütött és az ifjat tőlük megszabadította, sőt még a városba haza is kísérte.“ Egy más sárkány is igen megszeretett egy gyermeket, de a gyermek őt megütölte és „magát tőle távol tartotta“; a sárkány túrta a dolgot, mignem egyszer kedvenczét bátyjai — az örökség felett veszekedvén vele — meg akarták ölni. „Ekkor a gyermek sivalkodására a sárkány felkerekedett és a szaváról megismert fiúhoz sietett; ez azonban akkorra már halva volt, ami felett ő azután szörnyen megbúsult s menten rátámadt a gyilkos atyafiakra és mindaddig kergette őket, mignem egy víznek ugrottak s mind odavesztek, azután pedig a megholt gyermekhez visszatérvén, néhány napokig

feltámadását várva, őrizte testét, mignem az emberek a megholtra akadván, hazavitték s eltemették.“ — Diodórus írja, hogy Egyiptom második királya, Ptolemaeus elé, egy elfogott és „temérdek köteleken sokszámú emberektől húzott oly nagy eleven sárkány vonszolatott, melynek hossza 30 könyöknyi volt.“ — Még ennél is nagyobb látott Nagy Sándor Indiában, ennek hossza ugyanis „60 könyöknyi volt, szemei pedig akkorák voltak, mint egy macedoniai paizs...“ — Az ó-testamentum, Dániel sárkányáról írva, azt mondja, hogy ennek a babilóniaiak naponta sokféle ételt készítetttek, mignem Dániel valami halálos „kotyvalékot“ főzött neki s azal megégetve, azt megölte... .

A lengyelországi Krakkó nevű király, midőn a várost alapította ezért várat építtetett, a vár alatti szikla-barlangban egy sárkányt fedezett fel, „mely az éhségtől kényszerítettvén, az ő barlangjából rendszeren kijárt és sok embereket is megölt“; miért is a barlangja eleibe minden napra három „öreg“ barmot vittek az odavaló emberek. A jó Krakkó király „szánakozásra indulván, a maga népének szorongatása felett, egy borjúbórt hozatott elő és azt szurokkal, kénkövel és puskaporral megtöltvén s titkon tüzet is rejtve belé, a barlang eleibe vitette; az ő rendes idejében a sárkány lukából kijöven, a csalétket hirtelen csak bekapta, mint valami igazi borjút, amelyben ekkor a tűz meggerjedvén, hogy azt elolthassa, a „bestia“ a vízhez futott és nagyot ivott, mire azután bendője annál inkább megdagadván, meghasadott... A hős-mondák tanúsága szerint egyes vidékekből rettegett sárkányokon nem lehetett oly könnyű szerrel kifogni, mint ahogyan azt Dániel és Krakkó lengyel király tették, hanem ugyancsak meg kellett velük küzdelem a vitéz harczosoknak, hogy legyűrhessek őket. Ezért úgyszólván minden nemzet mondakörében helyet kérnek maguknak a sárkányról viaskodó hősök s kalandjaik a mesemondók ajkán át szárnyra kelve, jól kiszínezett alakban jóformán elsőrendű történelmi hagyományokká válnak, szájról-szájra szálló ige lesz belőlük és minden egyéb történelmi hagyományt megelőzve jutnak a „népfiain közé“, hol legtöbbször „nagy keveredést“ okoz a különben is babonás sejtelmekkel teljes, zaklatott lelki világba.

Krenedits Ferencz.

A ragyás képű ember.

A eserőkei dűlőben, ahol most arasznyi hosszú búzakalászok, két arasznyi kukoriczacsovek, meg másfél öl magas czirok, 25 kilós dinkatök és 20 kilós burgundi répa terem, a hatvanas években nem termett semmi.

Azaz hogy termett biz ott három öl magas nád, meg páklya, azután gyékény és káka annyi, hogy a közeli kis Tápé lakosainak nem kellett felmenni a Velencei tóig, vagy le az Alibunárra száraz gyékényért avagy sásért, mint mostanában. Annyi gyékényt nem szőtt el a falu népe, mint amennyi itt e helyeken termett.

Emlegetik is azt az időt még mostanában is. Mert a gyékényen, kákan és sáson kívül volt ott még más is. Volt vad annyi, hogy a batlára meg a száresára nem is hederített már a valamire való vadászember; hanem lúdra, kacsára, nemes kócsagra, gödényekre, no meg halakra fente a fogát. Mert szó ami szó, bizony halakat is lehetett akkoriban lőni ivás idején a kiöntésekben; tizet, huszat is egy-egy lövésre.

Abban az időben az alszámvevő úr volt a város leghíresebb Nimródja. De meg is érdemelte a kitüntető elnevezést, mert igazán jó lövő és fáradhatatlan gyalogoló, azonkívül örökké vidám kedélyű, úgynevezett aranyos czimbora volt az öreg úr.

Kifogyhatatlan a szebbnél szebb és érdekesebb vadász-kalandok elbeszélésében.

Volt ő már Afrikában is, ahol egy szál lövéssel két anti-

lopot és egy krokodilust lőtt meg; a Szezi-qsatornában, épen a Sinai hegy irányában, egy kanyarulatnál bukkant fel előtte az a mesés szörny, a vörös czápa, amely még eddig minden hajót kikísért a Vöröstenger kezdetéig; ám az egyszer rosszúl járt, mert a hajó kormányosa mellől épen ő, a számvevő úr, lőtte keresztül a koponyáját három szem vágott flezkóval. A Gibraltárnál pedig mikor átlépett a spanyol partra, akkor bukott keresztül a szoroson az az óriási czethal, amely később a görög szigetengernél került egy szerencsés halász hálójába s amelyet partra vonszolni csak huszonkét bivalylyal lehetett. Hanem azért nagyon jó vadász volt az alszámvevő úr... .

Most is együtt vagyunk a eserőkei nagy kiöntésen és a reesegeve pattogó tűz mellett kedélyesen elhelyezkedvén, húzogatni kezdé átmedvesedett hosszúszerű vadászesizmáit.

— Mit csinál, urambátyám? — kérdi tőle egyik vadász-czimboránk, a főmolnár.

— Hát lehúzó a spanyolokat e, mert tele vannak vízzel; azután megszáritom magamat itt a nádas enyhelyében.

S elővette nagy cseh vadászpipáját és esendes boldogsággal tömögette bele azt a persegős rétháti szűz magyart, melyet még a nádas túlsó oldalán is meg lehet érezni illataról.

— No fluk — mondá, miután puskáját odatámasztotta egy száz éves fűz derekához — most menjetek be még egyszer a eserőkébe s löjjetek nekem egy „lillik“-et.* Tudjátok, megígértem valakinek. Oda adom eserébe ezt a gunárt ni — s felemelt a fűz mellől egy általa nemrég lőtt szép vadludat.

* Kisebb faja a vadlúdnak.

Néhány gyakrabban előforduló lepkefaj,

tápláló növényeik szerint csoportosítva.

Mult évfolyamunkban hasonló czím alatt egy közlemény jelent meg, melynek ki-
egészítéséről, illetve befejezéséről adjuk az alábbi felsorolást.

Senecio. — Üszökér-fajok, de leginkább a *S. Jacobea*.

Sphingina: Sesia tipuliformis tavaszkor (a virágok ko-
esányjában). *Bombycina*: Euchelia jacobaeae máj.—jun. *Noctuína*:
Mamestra contigua őszkor. *Geometrina*: Fidonía wavaria ősztől
májusig. Scoria dealbata máj.—jun

Leontodon. — Oroszlánfog-félék, különösen a *L. Taraxaci*.

Bombycina: Zygaena filipendulae máj.—jun. — Synthomis
phaegea ápr.—máj. Nemeophila russula máj. Arctia villica ta-
vaszkor. *Noctuína*: Agrotis occulta aug.—szept. Mamestra ad-
vena nyáron, —dentina jun.—őszig. Caradrina taraxaci jul.—
aug. *Geometrina*: Larentia bilienata máj.

Genista. — Rekettye-fajok.

Rhopalocera: Lycaena argus. máj.—jul. (a virágban).
Geometrina: Pseudopterna cythisaria máj.—jun. Acidalia aver-
nata máj.—jun. Pellonia vibicaria máj.—jul. Fidonía limbaria
jun.—szept. Scoria dealbata máj.—jun.

Verbascum. — Ökörfarkkóró-fajok.

Noctuína: Gortyna flavago ősztől májusig (a virág ko-
esányjában). Cucullia umbricata jul.—szept. —verbasci jun.

Euphorbia. — Kutyatej-fajok.

Sphingina: Deilephila euphorbiae jun.—szept. *Bombycina*:
Gastropacha castrensis máj.—jun. *Noctuína*: Aconyeta euphor-
biae jun.—szept. *Geometrina*: Minoia euphorbiae máj.—jul.

Umbelliferae. — Ernyősvirágúak. Különösen Carum carvi (kö- mény) és Daucus (murok).

Rhopalocera: Papilio Machaon jun.—szept.

Coronilla. — Koronafürt-fajok, különösen *C. varia*.

Rhopalocera: Colias Hyale egész évben. Lycaena corydon
máj.—jun. *Sphingina*: Zygaena ephialtes máj.—jun.

Mi belementünk a cserőkébe és hol térdig, hol meg kö-
tésig gázoltunk keresztül a sűrű sással benőtt ingoványon. Közbe
változó vadászszerenésével fűtött k aggatékraa ledurrantott vízi-
szárnyasokat. Pedig hideg volt már ilyenkor a víz, mert úgy októ-
ber dereka táján lehetett az idő. Ámde az ifjú, forró vér még akkor
gyorsabban lüktetett az erekben. A könnyelműen szárnyaló s a
vadászhat gyönyöreieért rajongó lelkesedés tüze pedig égett, lán-
golt a szívekben, nem gondolva a veszélylyel, a meghűlés vég-
zetes következményeivel. Egy jó órája, vagy már több is lehetett
a mióta elváltunk a tűznél sütkérező urambátyámtól, a számve-
vő úrtól. Volt már „lillik“ is löve, még pedig kettő. No, majd
megőrül neki az öreg úr.

— Hallgass csak, pajtás — mondta az épen mellém ér-
kező főmolnár. — Mintha kiáltást hallottam volna. Hallod? On-
nan a nádas széle felől.

És csakugyan tisztán, kivehetően hallatszott a part felől;

— Hopp, hopp! Hopp, hopp! Jertek kifelé!

— Az ám, hiszen ez a számvevő úr hangja — és gyors
lubizkolással lépdeltünk keresztül a zombikos, hepehupás me-
dorben, nagyokat esúszva, néha térdre is esve a sikamlós tő
fenekén.

— Mi baj urambátyám? — kérdeztük majdnem egyszerre.

— Vannak ám „lillik“-ek — szólott örömmel a főmolnár.

— Ördög vigye most azt a „lillik“-et, nagyobb itt a baj.

És félősen, elképedve nézett a jobbról elhúzódo magas
nádfal irányába s jelentőséggel mutatott egy keskeny, sötétes
nyílásra, mely a sűrű nádas dereka tájáról tátongott felénk.

Brassica. — Káposzta-fajok.

Rhopalocera: Pieris brassicae, — napi, — rapac egész év-
ben. *Noctuína*: Mamestra brassicae egész nyáron (belül a
torzsában).

Vitis vinifera. — Szőlő.

Sphingina: Deilephila lineata, — Celerio, — Elpenor egész
nyáron.

Malva. — Mályva-fajok.

Rhopalocera: Syrichtus malvarum jun.—őszig, —alveus
nyáron. *Noctuína*: Acontia luctuosa jun.—jul. és őszkor.

Rosa. — Vadrózsa-fajok, különösen a *R. arvensis* és *R. canina* (mezei és csipkerózsa).

Sphinginae: Macroglossa onotherae jun.—aug. *Bombycina*:
Oeneria dispar ápr.—júniusig. Saturnia spini jun.—júliusig. *Noctuína*:
Orthosia lithura máj.—jun. *Geometrina*: Selenia lunaria
jun.—őszig, —illustraria ugyanakkor. Odontoptera dentaria
aug.—máj. Boarmia crepuscularia jun.—őszig.

Ononis. — Igliz-fajok.

Noctuína: Heliothis ononis aug.—szept. Mamestra tineta
ősztől májusig. *Geometrina*: Eupithecia oblongata jul.—aug.

Sambucus. — Bodza-fajok.

Bombycina: Spilosoma lubricipeda ősztől tavaszig. *Noctuína*:
Mamestra leucophaea őszig. *Geometrina*: Urapteryx
sambucaria ősztől tavaszig.

Vicia. — Babó-fajok.

Rhopalocera: Lycaena (a legtöbb faj a virágokban él,
egész esztendőben található). *Bombycina*: Gastropacha cas-
trensisi máj.—jun.

Rhamnus. — Benge-fajok.

Rhopalocera: Gonopteryx rhamni máj.—jul.

Onobrychis sativa. — Kakasfej. Eszparzett.

Sphingina: Zygaena carnicola jun.

— Ott, ott, azon a nyílson ment el. Menjetek, üldözzé-
tek. Én nem mehetek, nézzétek, meztláb vagyok, a nádkotú
felhasogatná lábaimat. Menjetek, hátha megfoghatjátok... Talán
még nem ért ki a nádasból...

— Kit? Kit fogjunk meg? Kit üldözzünk? Miért?

— Hát nem mondtam még el?

S közelebb lépve, majdnem suttogva mondá:

— Hát a ragyás képű embert... Egy ragyás képű embert..

E pillanatban nagyot recesent valami a magas, sűrű ná-
dasban és úgy tetszett, mintha a páklyák és a nádvégek imitt-
amott megrezdülnének, épen úgy, mint mikor a nyúl vagy a
róka bujdosik benne, meg-megállva szimatol, hogy az ellenkező
oldalon elosonhasson.

— Megálljatok. Ne mozduljatok. Hátha itt van még a kö-
zelben és egy pár lövéssel leterít benneteket. Nagyon rossz
állású szemei voltak a gazembernek. Jertek, ma' d elmondóm...
Itt ültem a lobogó tűz előtt és melegegtem. Úgy egy fél óra
mulva a hátam mögött, ott a nádas mellett, annál a nyílásnál
roppanást hallottam. Hátra tekintve, majdnem kővé merevültem.
Egy magas, óriás termetű, kopott katonaruhába öltözött ember
állott annál a fűzfánál, amelyre a tarisznyámat és a puskámat
akasztottam. Kezében puska volt. Még pedig az én puskám, az
én jó patkószög damasz puskám és mindkét kakasa felhúzva,
felém volt irányozva. Összeborzadtam.

— Jó napot, uram, — szólott az ember ráczos kiejtéssel. —
De jó puskája van az úrnak.

— Az ám — mondok, azaz hogy nyögtem.

Atriplex. — Laboda-fajok.

Noctuina: *Trachea atriplicis* jul.—okt.

Ligustrum vulgare. Syringa vulgaris. — Fagyal és orgona.

Rhopalocera: *Lycaena argiolus* apr.—máj. *Sphingina*: *Sphinx ligustri* aug.—szept. *Bombycina*: *Spilosoma urticae* őszkor. *Geometrina*: *Pericallia syringaria* jun.—őszig.

Evonymus. — Kecskerágó-fajok.

Geometrina: *Therapis evonymaria* máj.

Solanum tuberosum. Lycium barbaricum. — Burgonya és semfü-sem-fa.

Sphingina: *Acherontia atropos* nyáron, szeptemberig, *Bombycina*: *Spilosoma lubricipeda* nyáron.

Grossulariaceae. — Egres-félék.

Geometrina: *Abraxas grossulariata* tavaszkor.

Viola. — Ibolya-fajok.

Rhopalocera: Az összes *Argynnis* fajok.

Galium. — Ragadványfű-(galaj) fajok.

Sphingina. *Deilephila galii* máj.—jun., —*lineata* jul.—aug. *Macroglossa stellatarum* egész évben. *Geometrina*: *Larentia tristata* máj.

Cruciferae. — Keresztes virágúak.

Rhopalocera: *Pieris napi* egész évben, —*daplidice* jun.—juliusig. *Noctuina*: *Agrotis segetum*, —*exclamationis* őszkor gyökereken.

Centaurea. — Csüsküllő-(búzavirág) fajok.

Rhopalocera: *Melitaea Phoebe* tavasztól júniusig.

Melampyrum. — Fintor-fajok.

Rhopalocera: *Melitaea Dycinna* máj., —*Athalia* tavaszkor.

Triticum. — Búza-fajok, különösen a *Tr. repens*, (taraczk).

Rhopalocera: *Arge Galathea* máj.

Convolvulus. — Hajnalka, folyondár-fajok, különösen *C. arvensis*.

Sphingina: *Sphinx convolvuli* nyáron. *Noctuina*: *Agrophila sulphurea* jul.—őszig.

Trifolium. — Lóhere-fajok.

Rhopalocera: *Leucophasia sinapis* jun.—őszig. *Lycaena argus* máj.—jul. *Sphingina*: *Zygaena minos*, —*lanicerae*, —*trifolii*, —*filipendulae*, —*epialtes* máj.—jul. *Noctuina*: *Euclidia mi*, —*gylphica* egész nyáron. *Geometrina*: *Ortholita bipunctaria* jun.

Lichnis. — Mécsvirág-fajok.

Noctuina: *Dianthoeia compta*, —*capsincola* jul.—őszig (a virág belsejében.)

Tafner Vidor.

Intézetünk kiadásában megjelent és mindenkinek ajánlható könyvek:

- Kohaut Rezső*, **A magyarországi madarak meghatározó könyve.** 4 korona.
- Dr. Lenl Adolf*, **Gyakorlati útmutatás az állatok kitévésére.** 3 korona.
- Dr. Lenl Adolf*, **A mikroszkóp és használata.** Gyakorlati útmutatások kezdők és műkedvelők számára. Iskolai használatra is különösen ajánlható. 4 korona.
- Kohaut Rezső*, **Mikroszkópi gyakorlatok.** Az előbbi munkának kiegészítő része. Különösen kezdőknek, dilettánsoknak és iskolai használatra ajánljuk. Ára 5 korona.

Bizományban levő könyvek:

- Méhely Lajos*, **Magyarország denevéreinek monographiája.** A M. Nemzeti Múzeum kiadása. Különösen iskolai szertáraknak, gyűjtőknek és vidéki múzeumoknak ajánlható. Ára 10 kor.
- Lakatos Károly* munkái, fellelmes és tanulságos olvasmányok a vadászat és ornithologia köréből. **Vadászhit,** 4 korona. **Termész. és vadászképek,** 4 korona. **Nappali orvmadaraink,** 3 korona. **A császármadár és vadászata,** 2 korona. **Vadászati és madarászati emlékeim,** 6 korona.
- Frivaldszky János*, **Aves Hungariae.** A M. Nemz. Múzeum kiadása. 3 kor.

Intézetünkben kaphatók egyszerűbb és nagyobb mikroszkópok, eszközök, tanszerek, gyűjtemények. — Árjegyzéket kívánatra díjmentesen küldünk.

Szép, csak hogy nem a legjobb biz az, mert félre hord. Hátha elhiszi, gondoltam hirtelen.

— Nem baj! Jó lesz ez nekem — volt a komoly válasz.

— De nem is az enyém — és úgy tettem, mintha könnyen fognám a dolgot és szórakozottságot szinelve, kaparásztam a hamvadó parázsban.

— Hát azok a vadászeszímák jók-e? Úgy nézem, hogy egyforma lábunk van. Ezeknek nagyobb hasznát veszem majd én, mint az úr — és hóna alá csapta vadonat új spanyol vadászeszímáimat.

S amint bámulva ránézek, hát látom, hogy a tarisznyám meg már a nyakában is lóg.

Ugyan mikor akaszthatta oda?

— Borzasztó! Ez rablás! El kell fogni — kiáltottuk egyszerre és fegyvereink után nyultunk.

— Nem, nem engedem. Maradjatok. Ez az ember nagyon elszánt és vakmerő, nem retten ez vissza semmitől. Láttam a fellépéséből.

És a mikor ott a nyíláson eltűnt, egy pillanatra megállott, rám meresztette sötéten égő szeméit és balkezét felemelve, némán fenyegetett.

Barátim, ezt az embert nem üldözhetjük.

* * *

Egy félévvel később Torontálban rettegett híre vergődött egy katonaszökevény.

A vásárokra járó mesteremberek fegyveresen őrizték por-

tékáikat az országutakon, mert nem egyszer rabolták ki fényes nappal az egész vásáros karavánt.

Azt beszéltek, akik látták, hogy ez utonálló rablók vezére egy magas, erőteljes, ragyás képű, vörös ember volt. Hangja olyan, mint az oroszlané, tekintete, mint a vérszomjas hiénáé s a magyar szót rázatosan ejti ki.

Vállán kétesövű puskát és lábán hosszúszerű vadászeszímát hord.

Fél vármegye hajdui és esendőrlégényei hiába vadásztak reá már hónapok óta. Végre is a Ráday királyi biztos emberei nyomták meg egy kis faluvégi mészárszékekben és ott lőtték agyon abban a pillanatban, amikor az utolsó töltényét kilöve, puskáját kezében magasra emelve, merészen kirohant a rendőrökre.

Azóta nyugodt lett ismét a vidék Temesvártól a Tiszáig; mert Macsvánzki Matim, a híres rablóvezér, nem háborgatta többé a vásáros mesterembereket.

A számvető úr pedig ráismert patkószög damaszki puskájára, mely a Ráday bíróságnoz mint bűn-jel küldetett be.

Mondtam, ugy-e, hogy nagy gazembernek kell ennek a ragyás képű embernek lennie — bizonygatta olykor a számvető úr és büszke örömmel mutogatta ismerőseinek visszanyert patkószög damaszki vadászfegyverét.

Csényi Gyula.

